

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

15. januar 2013*

»Artikel 267 TEUF — ophævelse af en retsafgørelse — hjemvisning til den omhandlede ret — forpligtelse til at efterleve afgørelsen om ophævelse — præjudiciel forelæggelse — mulighed — miljø — Århuskonventionen — direktiv 85/337/EØF — direktiv 96/61/EF — offentlig deltagelse i beslutningsprocesser — opførelse af et affaldsdeponeringsanlæg — ansøgning om tilladelse — forretningshemmelighed — manglende udlevering af et dokument til offentligheden — virkning på gyldigheden af en afgørelse om at tillade et deponeringsanlæg — afhjælpning — vurdering af projektets indvirkning på miljøet — endelig udtalelse inden medlemsstatens tiltrædelse af Unionen — tidsmæssig anvendelse af direktiv 85/337 — søgsmål — foreløbige forholdsregler — udsættelse af gennemførelse — annullation af den anfægtede afgørelse — ejendomsret — krænkelse«

I sag C-416/10,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakiet) ved afgørelse af 17. august 2010, indgået til Domstolen den 23. august 2010, i sagen:

Jozef Križan,

Katarína Aksamitová,

Gabriela Kokošková,

Jozef Kokoška,

Martina Strezenická,

Jozef Strezenický,

Peter Šidlo,

Lenka Šidlová,

Drahoslava Šidlová,

Milan Šimovič,

Elena Šimovičová,

Stanislav Aksamit,

Tomáš Pitoňák,

* Processprog: slovakisk.

Petra Pitoňáková,
Mária Križanová,
Vladimír Mizerák,
Lubomír Pevný,
Darina Brunovská,
Mária Fišerová,
Lenka Fišerová,
Peter Zvolenský,
Katarína Zvolenská,
Kamila Mizeráková,
Anna Konfráterová,
Milan Konfráter,
Michaela Konfráterová,
Tomáš Pavlovič,
Jozef Krivošík,
Ema Krivošíková,
Eva Pavlovičová,
Jaroslav Pavlovič,
Pavol Šipoš,
Martina Šipošová,
Jozefína Šipošová,
Zuzana Šipošová,
Ivan Čaputa,
Zuzana Čaputová,
Štefan Strapák,
Katarína Strapáková,
František Slezák,

Agnesa Slezáková,

Vincent Zimka,

Elena Zimková,

Marián Šipoš,

Mesto Pezinok

mod

Slovenská inšpekcia životného prostredia,

procesdeltager:

Ekologická skládka as,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling)

sammensat af præsidenten, V. Skouris, vicepræsidenten, K. Lenaerts, afdelingsformændene A. Tizzano, M. Ilešič, L. Bay Larsen (refererende dommer) og J. Malenovský samt dommerne A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, C. Toader, J.-J. Kasel og M. Safjan,

generaladvokat: J. Kokott

justitssekretær: fuldmægtig C. Strömholm,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 17. januar 2012,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Jozef Križan, Katarína Aksamitová, Gabriela Kokošková, Jozef Kokoška, Martina Strezenická, Jozef Strezenický, Peter Šidlo, Lenka Šidlová, Drahoslava Šidlová, Milano Šimovič, Elena Šimovičová, Stanislav Aksamit, Tomáš Pitoňák, Petra Pitoňáková, Mária Križanová, Vladimír Mizerák, Ľubomír Pevný, Darina Brunovská, Mária Fišerová, Lenka Fišerová, Peter Zvolenský, Katarína Zvolenská, Kamila Mizeráková, Anna Konfráterová, Milan Konfráter, Michaela Konfráterová, Tomáš Pavlovič, Jozef Krivošík, Ema Krivošíková, Eva Pavlovičová, Jaroslav Pavlovič, Pavol Šipoš, Martina Šipošová, Jozefína Šipošová, Zuzana Šipošová, Ivan Čaputa, Zuzana Čaputová, Štefan Strapák, Katarína Strapáková, František Slezák, Agnesa Slezáková, Vincent Zimka, Elena Zimková og Marián Šipoš ved advokáti T. Kamenec og Z. Čaputová
- Mesto Pezinok ved advokáti J. Ondruš og K. Siváková
- Slovenská inšpekcia životného prostredia ved advokát L. Fogaš
- Ekologická skládka as ved advokát P. Kováč
- den slovakiske regering ved B. Ricziová, som befuldmægtiget
- den tjekkiske regering ved M. Smolek og D. Hadroušek, som befuldmægtigede

- den franske regering ved S. Menez, som befuldmægtiget
 - den østrigske regering ved C. Pesendorfer, som befuldmægtiget
 - Europa-Kommissionen ved P. Oliver og A. Tokár, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 19. april 2012, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af konventionen om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet, undertegnet i Århus den 25. juni 1998 og indgået på Det Europæiske Fællesskabs vegne ved Rådets afgørelse 2005/370/EF af 17. februar 2005 (EUT L 124, s. 1, herefter »Århuskonventionen«), af artikel 191, stk. 1 og 2, TEUF og artikel 267 TEUF, af Rådets direktiv 85/337/EØF af 27. juni 1985 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (EFT L 175, s. 40), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/35/EF af 26. maj 2003 (EUT L 156, s. 17, herefter »direktiv 85/337«), samt af Rådets direktiv 96/61/EF af 24. september 1996 om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (EFT L 257, s. 26), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 166/2006 af 18. januar 2006 (EUT L 33, s. 1, herefter »direktiv 96/61«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet under en sag, der føres dels af Jozef Križan og 43 andre fysiske sagsøgere, der er indbyggere i Pezinok, dels af Mesto Pezinok (byen Pezinok), mod Slovenská inšpekcia životného prostredia (det slovakiske miljøinspektorat, herefter »inšpekcia«) vedrørende lovligheden af afgørelser truffet af forvaltningsmyndigheden, hvorved Ekologická skládka as (herefter »Ekologická skládka«), der er intervenient i hovedsagen, fik tilladelse til at opføre og drive et affaldsdeponeringsanlæg.

Retsforskrifter

International ret

- 3 Århuskonventionens artikel 6 med overskriften »Offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter« bestemmer følgende i stk. 1, 2, 4 og 6:
 - »1. Hver part:
 - a) anvender bestemmelserne i denne artikel i forbindelse med afgørelser om, hvorvidt der skal gives tilladelse til forslag til aktiviteter, der er indeholdt i bilag I
 - [...]
 - 2. Den berørte offentlighed informeres tidligt i en beslutningsproces på miljøområdet, på en passende, betimelig og effektiv måde, ved offentlig bekendtgørelse eller individuelt, afhængig af sagens omstændigheder, om bl.a. følgende:
 - [...]

d) den forventede procedure, herunder følgende oplysninger, når og hvis de kan stilles til rådighed:

[...]

iv) angivelse af den offentlige myndighed, hvorfra alle relevante oplysninger kan indhentes, eller hvor relevante oplysninger er blevet anbragt med henblik på, at offentligheden kan gennemse dem

[...]

4. Hver part sørger for, at offentligheden inddrages tidligt i processen, mens alle muligheder stadig er åbne, og effektiv offentlig deltagelse kan finde sted.

[...]

6. Med forbehold af parternes rettigheder efter [bl.a.] artikel 4, stk. [4], til at afslå adgang til visse oplysninger, stiller hver part krav om, at de kompetente offentlige myndigheder på forespørgsel, hvis dette kræves i national ret, giver den berørte offentlighed adgang til at gennemgå alle oplysninger, der er relevante for beslutningsprocedurer, omfattet af denne artikel, uden vederlag, og så snart oplysningerne foreligger.

[...]«

4 Konventionens artikel 9 med overskriften »Adgang til klage og domstolsprøvelse« bestemmer følgende i stk. 2 og 4:

»2. Hver part sikrer, inden for rammerne af dens nationale lovgivning, at medlemmer af den berørte offentlighed:

[...]

b) [...] har adgang til ved en domstol og/eller et andet ved lov etableret uafhængigt og upartisk organ at få prøvet den materielle og processuelle lovlighed af enhver afgørelse, handling eller undladelse, der er omfattet af bestemmelserne i artikel 6, og hvor der er hjemmel i national ret og med forbehold for stk. 3 nedenfor, af andre relevante bestemmelser i denne konvention.

[...]

4. I tillæg til og med forbehold for stk. 1, skal procedurerne, der er fastsat i stk. 1, 2 og 3 ovenfor, stille tilstrækkelige og effektive retsmidler til rådighed, inklusive foreløbige retsmidler, hvor dette findes passende, der skal være rimelige og retfærdige, betimelige og ikke uoverkommeligt dyre. [...]«

5 Bilag I, stk. 5, til Århuskonventionen opregner med hensyn til aktiviteter, der er omhandlet i artikel 6, stk. 1, litra a):

»Affaldshåndtering:

[...]

— deponeringsanlæg, som modtager over 10 tons pr. dag, eller med en samlet kapacitet på over 25 000 tons med undtagelse af anlæg til deponering af inert affald.«

EU-retten

Direktiv 85/337

6 Artikel 1, stk. 2, i direktiv 85/337 definerer begrebet »tilladelse« som en »[a]fgørelse fra den eller de kompetente myndighed(er), som giver bygherren ret til at gennemføre projektet«.

7 Direktivets artikel 2 har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på, at projekter, der bl.a. på grund af deres art, dimensioner eller placering, kan få væsentlig indvirkning på miljøet, undergives en vurdering af denne indvirkning, inden der gives tilladelse. Disse projekter er defineret i artikel 4.

2. Vurderingen af indvirkningen på miljøet kan indgå i medlemsstaternes gældende procedurer for projektgodkendelse eller, i mangel heraf, i andre procedurer eller i de procedurer, der skal udarbejdes for at opfylde dette direktivs målsætninger.

[...]«

Direktiv 96/61

8 Følgende fremgår af 23. betragtning til direktiv 96/61:

»[F]or at oplyse befolkningen om de virkninger, driften af anlæg kan få for miljøet, og for at opnå åbenhed i godkendelsesproceduren i hele Fællesskabet, bør offentligheden forud for enhver afgørelse have adgang til oplysninger om ansøgninger om godkendelse af nye anlæg [...]«

9 Direktivets artikel 1 med overskriften »Formål og anvendelsesområde« bestemmer:

»Dette direktiv tager sigte på integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening fra de aktiviteter, der er omhandlet i bilag I. Det indeholder foranstaltninger med henblik på at forebygge eller, hvis dette ikke er muligt, at begrænse emissioner fra ovennævnte aktiviteter i luft-, vand- og jordbundsmiljøet, herunder foranstaltninger vedrørende affald, for generelt at nå et højt miljøbeskyttelsesniveau, uden at dette berører direktiv [85/337] og andre fællesskabsbestemmelser på området.«

10 Samme direktivs artikel 15 med overskriften »Adgang til oplysninger og offentlighedens indsigt i godkendelsesproceduren« bestemmer:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at den berørte offentlighed tidligt og på en effektiv måde får mulighed for at deltage i proceduren vedrørende:

— udstedelse af en godkendelse til nye anlæg

[...]

Proceduren i bilag V finder anvendelse i forbindelse med denne deltagelse.

[...]

4. [Bl.a. stk. 1] finder anvendelse med de begrænsninger, der er fastsat i artikel 3, stk. 2 og 3, i [Rådets direktiv 90/313/EØF af 7. juni 1990 om fri adgang til miljøoplysninger (EFT L 158, s. 56)].

[...]«

- 11 Artikel 15a i direktiv 96/61 med overskriften »Adgang til klage og domstolsprøvelse« har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne sikrer inden for rammerne af deres relevante nationale lovgivning, at medlemmerne af den berørte offentlighed:

[...]

har adgang til ved en domstol eller ved et andet uafhængigt og upartisk ved lov nedsat organ at få prøvet den materielle og processuelle lovlighed af enhver afgørelse, handling eller undladelse, der er omfattet af dette direktivs bestemmelser om offentlig deltagelse.

[...]

Disse procedurer skal være fair, rimelige, betimelige og ikke uoverkommeligt dyre.

[...]«

- 12 Bilag I til direktiv 96/61 med overskriften »De i artikel 1 omhandlede kategorier af industrielle aktiviteter« henviser i punkt 5.4 til »[d]eponeringsanlæg, som modtager over 10 tons pr. dag, eller med en samlet kapacitet på over 25 000 tons med undtagelse af anlæg til deponering af inert affald«.

- 13 Bilag V til samme direktiv med overskriften »Offentlig deltagelse i beslutningsprocessen« bestemmer bl.a.:

»1. Offentligheden informeres tidligt i en beslutningsprocedure (ved offentlig bekendtgørelse eller ved egnede midler såsom elektroniske medier, hvor det er muligt), eller senest så snart oplysningerne med rimelighed kan foreligge, om følgende:

[...]

- c) oplysninger om de kompetente myndigheder, der har ansvaret for at træffe afgørelsen, hvorfra alle relevante oplysninger kan indhentes, hvortil kommentarer eller spørgsmål kan rettes og nærmere oplysninger om fristerne for fremsendelse af bemærkninger og spørgsmål

[...]

- f) angivelse af hvornår, hvor og hvordan de relevante oplysninger vil blive stillet til rådighed

[...]«

Direktiv 2003/4/EF

- 14 Følgende fremgår af 16. betragtning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/313/EØF (EUT L 41, s. 26):

»Retten til information indebærer, at oplysninger som udgangspunkt skal udleveres, og at de offentlige myndigheder bør kunne afslå en anmodning om miljøoplysninger i ganske bestemte, klart afgrænsede tilfælde. Grundene til at give afslag bør fortolkes restriktivt, idet de offentlige interesser, der varetages ved udlevering, bør afvejes over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering. Begrundelsen for et afslag bør gives den informationssøgende inden for den i dette direktiv fastsatte frist.«

15 Direktivets artikel 4, stk. 2 og 4, bestemmer bl.a.:

»2. Medlemsstaterne kan fastsætte, at en anmodning om adgang til miljøoplysninger kan afslås, hvis offentliggørelse kunne have en ugunstig indvirkning på:

[...]

d) beskyttelsen af forretnings- og fabriks hemmeligheder, hvis de skal beskyttes i henhold til national ret eller fællesskabsret med henblik på at beskytte en legitim økonomisk interesse, herunder offentlighedens interesser i at bevare statistisk fortrolighed og fortrolighed i skatteforhold

[...]

De i [bl.a. stk. 2] nævnte grunde til afslag på anmodning om oplysninger skal fortolkes restriktivt under hensyntagen til samfundets interesse i, at oplysningerne offentliggøres i det konkrete tilfælde. I hver enkelt tilfælde skal de offentlige interesser, der varetages ved udlevering, afvejes over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering. [...]

[...]

4. Miljøoplysninger, som de offentlige myndigheder er i besiddelse af, eller som opbevares for dem, og som en informationsøgende har anmodet om, skal stilles til rådighed i uddrag, hvis det er muligt at adskille oplysninger omfattet af stk. 1, litra d) og e), eller stk. 2, fra resten af de ønskede oplysninger.«

Direktiv 2003/35

16 Det fremgår af femte betragtning til direktiv 2003/35, at Unionens lovgivning bør tilpasses behørigt til Århuskonventionen med henblik på dennes ratificering.

Slovakisk ret

Procedureregler

17 Artikel 135, stk. 1, i retsplejeloven bestemmer:

»[...] Retten er ligeledes bundet af afgørelser truffet af Ústavný súd Slovenskej republiky eller Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, som vedrører grundlæggende friheder og rettigheder.«

18 Artikel 56, stk. 6, i lov nr. 38/1993 om organiseringen af samt procedurereglerne og statuten for dommerne ved Ústavný súd Slovenskej republiky bestemmer følgende i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen:

»Hvis Ústavný súd Slovenskej republiky ophæver en gyldig afgørelse, foranstaltning eller anden indgriben og hjemviser sagen, skal den instans, som i denne sag har truffet afgørelsen eller foranstaltningen eller har foretaget indgrebet, undergive sagen en fornyet undersøgelse og træffe en ny afgørelse. Under denne sag eller proces er den bundet af Ústavný súd Slovenskej republikys právny názor [retsopfattelse].«

Bestemmelser vedrørende vurdering af indvirkning på miljøet, byplanlægning og integrerede tilladelser

– Lov nr. 24/2006

- 19 Artikel 1, stk. 1, i lov nr. 24/2006 om vurdering af indvirkning på miljøet og om ændring af flere love bestemmer følgende i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen:

»Denne lov regulerer:

- a) den vurderingsproces, som foretages af sagkundskaben og offentligheden af den formodede indvirkning på miljøet

[...]

2. planlagte aktiviteter inden vedtagelsen af den afgørelse, hvorved det besluttet at etablere dem, eller inden deres godkendelse i henhold til særlovgivningen.

[...]«

- 20 Denne lovs artikel 37 bestemmer:

»[...]

- 6) Gyldighedsfristen for en endelig udtalelse vedrørende en aktivitet er tre år efter afgivelsen heraf. Den endelige udtalelse bevarer sin gyldighed, hvis der inden for denne frist er indledt en procedure med henblik på aktivitetens etablering eller godkendelse i henhold til særlovgivningen.

- 7) Gyldigheden af en endelig udtalelse vedrørende en aktivitet kan på begæring af en ansøger forlænges med to år med mulighed for forlængelse, hvis der skriftligt fremlægges bevis for, at den planlagte aktivitet og forholdene på grunden ikke har undergået væsentlige ændringer, hvis der ikke er opstået nye omstændigheder i forbindelse med det materielle indhold af rapporten om vurdering af aktiviteten, og hvis der ikke er blevet udviklet nye teknologier, der kan anvendes til den planlagte aktivitetens gennemførelse. Afgørelsen om at forlænge gyldigheden af en endelig udtalelse vedrørende en aktivitet træffes af det kompetente organ.«

- 21 Nævnte lovs artikel 65, stk. 5, fastsætter:

»Hvis den endelige udtalelse er blevet afgivet inden den 1. februar 2006, og hvis proceduren til godkendelse af den vurderede aktivitet ikke er blevet indledt i henhold til særlovgivningen, kan ministeriet i overensstemmelse med artikel 37, stk. 7, ansøges om forlængelse af udtalelsens gyldighed.«

– Lov nr. 50/1976

- 22 Artikel 32 i lov nr. 50/1976 om byplanlægning bestemmer følgende i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen:

»Placering af bygninger, ændring af arealanvendelse og beskyttelse af væsentlige hensyn på en grund er kun mulig på grundlag af en byplanlægningsafgørelse i form af

- a) en placeringsafgørelse

[...]«

– Lov nr. 245/2003

- 23 Artikel 8, stk. 3 og 4, i lov nr. 245/2003 om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening og om ændring af flere love, som ændret ved lov nr. 532/2005 (herefter »lov nr. 245/2003«), bestemmer:

»3) I tilfælde af integrerede driftstilladelser, hvor der samtidig kræves tilladelse til opførelse af en ny bygning eller ændring af en eksisterende bygning, indebærer proceduren ligeledes en byplanlægningsprocedure, en ændringsprocedure inden bygningens færdiggørelse og en tilladelsesprocedure vedrørende indretningsarbejdet.

4) Hverken byplanlægningsproceduren, vurderingen af anlæggets indvirkning på miljøet eller fastsættelsen af betingelserne for forebyggelse af alvorlige industriulykker er omfattet af den integrerede tilladelse.«

- 24 Denne lovs artikel 11, stk. 2, fastsætter:

»Følgende vedlægges som bilag til ansøgningen [om integreret tilladelse]:

[...]

- c) den endelige udtalelse efter proceduren til vurdering af indvirkningen på miljøet, såfremt virksomheden gør en sådan påkrævet

[...]

- g) byplanlægningsafgørelsen, hvis der er tale om ny virksomhed eller en udvidelse af eksisterende virksomhed [...]«

- 25 Nævnte lovs artikel 12 med overskriften »Procedures indledning« bestemmer:

»[...]

(2) Når det er fastslået, at ansøgningen er fuldstændig, og kredsen af parter i proceduren og andre berørte organer er fastlagt, skal myndigheden

[...]

- c) [...] offentliggøre ansøgningen på sin hjemmeside, med undtagelse af bilag, som ikke foreligger i elektronisk form, og offentliggøre væsentlige oplysninger vedrørende den indgivne ansøgning, operatøren og virksomheden i mindst 15 dage på sin officielle tavle

[...]«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

Den administrative procedure

- 26 Den 26. juni 1997 vedtog Mesto Pezinok generel bekendtgørelse nr. 2/1997 om byplanlægning, som bl.a. bestemte, at der skulle placeres et affaldsdeponeringsanlæg i en teglværkslergrav, kaldet »Nová jama« (nye lergrav).

- 27 På grundlag af en rapport til vurdering af et projekt om placering af et affaldsdeponeringsanlæg, som blev fremlagt af Pezinské tehelne as den 16. december 1998, foretog miljøministeriet i 1999 en vurdering af indvirkningen på miljøet. Ministeriet afgav en endelig udtalelse den 26. juli 1999.
- 28 Den 7. august 2002 indgav Ekologická skládka en ansøgning til den kompetente afdeling i Mesto Pezinok med henblik på at opnå en byplanlægningsafgørelse om placering af et affaldsdeponeringsanlæg i Nová jama.
- 29 Den 27. marts 2006 forlængede miljøministeriet på anmodning af Pezinské tehelne as gyldigheden af sin endelige udtalelse af 26. juli 1999 frem til den 1. februar 2008.
- 30 Ved afgørelse af 30. november 2006 i den affattelse, der fremgår af Krajský stovebný úrad v Bratislaves (den regionale afdeling for byplanlægning i Bratislava) afgørelse af 7. maj 2007, gav Mesto Pezinok som følge af Ekologická skládkas ansøgning tilladelse til placeringen af et affaldsdeponeringsanlæg i Nová jama.
- 31 Efter at Ekologická skládka den 25. september 2007 indgav en ansøgning om en integreret tilladelse, indledte Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Bratislava (det slovakiske miljøinspektorat, organet for miljøinspektion i Bratislava, herefter »inspektorát«) en integreret procedure i henhold til lov nr. 245/2003, som er den retsakt, der gennemfører direktiv 96/61. Den 17. oktober 2007 offentliggjorde inspektorát sammen med de offentlige myndigheder for miljøbeskyttelse nævnte ansøgning og fastsatte herved en frist på 30 dage for indgivelse af bemærkninger fra den berørte offentlighed og de berørte statslige tjenestegrene.
- 32 Da sagsøgerne i hovedsagen gjorde gældende, at den ansøgning om integreret tilladelse, som Ekologická skládka havde indgivet, var ufuldstændig, idet den ikke var vedlagt en byplanlægningsafgørelse om placering af deponeringsanlægget som fastsat i artikel 11, stk. 2, litra g), i lov nr. 245/2003, udsatte inspektorát den 26. november 2007 den integrerede procedure og anmodede om at få denne afgørelse fremsendt.
- 33 Den 27. december 2007 fremsendte Ekologická skládka nævnte afgørelse og angav herved, at selskabet anså den for at være en forretningshemmelighed. På grundlag af denne angivelse undlod inspektorát at stille det omhandlede dokument til rådighed for sagsøgerne i hovedsagen.
- 34 Den 22. januar 2008 udstedte inspektorát til Ekologická skládka en integreret tilladelse til at opføre anlægget »Pezinok – affaldsdeponeringsanlæg« og til at drive anlægget.
- 35 Sagsøgerne i hovedsagen påklagede denne afgørelse til inšpekcia, som er miljøbeskyttelsesorgan i anden instans. Nævnte organ besluttede at offentliggøre byplanlægningsafgørelsen om placering af deponeringsanlægget på den officielle tavle fra den 14. marts til den 14. april 2008.
- 36 Inden for rammerne af den administrative procedure i anden instans gjorde sagsøgerne i hovedsagen bl.a. gældende, at der var sket en retlig fejl, idet den integrerede procedure var blevet indledt, uden at byplanlægningsafgørelsen om placering af deponeringsanlægget havde været til rådighed, og idet afgørelsen, efter at være blevet indgivet, endvidere ikke blev offentliggjort med den begrundelse, at den udgjorde en forretningshemmelighed.
- 37 Ved afgørelse af 18. august 2008 afviste inšpekcia klagen.

Den retslige procedure

- 38 Sagsøgerne i hovedsagen anlagde sag til prøvelse af inšpekciars afgørelse af 18. august 2008 ved Krajský súd Bratislava (regionalretten i Bratislava), der er første instans på forvaltningsområdet. Ved dom af 4. december 2008 frifandt denne ret inšpekcia.
- 39 Sagsøgerne i hovedsagen appellerede denne dom til Najvyšší súd Slovenskej republiky (Den Slovakiske Republiks øverste retsinstant).
- 40 Ved kendelse af 6. april 2009 udsatte denne ret gennemførelsen af den integrerede tilladelse.
- 41 Ved dom af 28. maj 2009 omgjorde samme ret Krajský súd Bratislavas dom og annullerede inšpekciars afgørelse af 18. august 2008 samt inšpektoráts afgørelse af 22. januar 2008, idet den i det væsentlige kritiserede de kompetente myndigheder for ikke at have overholdt reglerne om den berørte offentligheds deltagelse i den integrerede procedure og for ikke i tilstrækkeligt omfang at have vurderet indvirkningen på miljøet af opførelsen af deponeringsanlægget.
- 42 Ekologická skládka anlagde den 25. juni 2009 forfatningssag ved Ústavný súd Slovenskej republiky (Republikken Slovakiets forfatningsdomstol) til prøvelse af Najvyšší súd Slovenskej republikys kendelse af 6. april 2009, og den 3. september 2009 anlagde selskabet forfatningssag til prøvelse af Najvyšší súd Slovenskej republikys dom af 28. maj 2009.
- 43 Ved dom af 27. maj 2010 fastslog Ústavný súd Slovenskej republiky, at Najvyšší súd Slovenskej republiky havde tilsidesat Ekologická skládkas grundlæggende ret til domstolsbeskyttelse, som er anerkendt i forfatningens artikel 46, stk. 1, selskabets grundlæggende ejendomsret, som er anerkendt i forfatningens artikel 20, stk. 1, og selskabets ret til uforstyrret nydelse af sin ejendom, som er anerkendt i artikel 1 i tillægsprotokollen til den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950.
- 44 Ústavný súd Slovenskej republiky fandt bl.a., at Najvyšší súd Slovenskej republiky ikke havde taget hensyn til alle de principper, der finder anvendelse under den administrative procedure, og at den havde overskredet sine beføjelser ved at undersøge lovligheden af proceduren og afgørelsen om vurdering af indvirkningen på miljøet, selv om sagsøgerne ikke havde anfægtet disse, samt at Najvyšší súd Slovenskej republiky ikke havde kompetence til at træffe afgørelse om deres indhold.
- 45 Ústavný súd Slovenskej republiky ophævede derfor ved sin dom både den anfægtede kendelse og den anfægtede dom og hjemviste sagen til Najvyšší súd Slovenskej republiky med henblik på, at denne ret skulle træffe en ny afgørelse.
- 46 Najvyšší súd Slovenskej republiky har anført, at flere af parterne i den sag, der verserer for den, har gjort gældende, at den er bundet af Ústavný súd Slovenskej republikys dom af 27. maj 2010. Najvyšší súd Slovenskej republiky har dog fremhævet, at den stadig er i tvivl om de anfægtede afgørelsens forenelighed med EU-retten.
- 47 Det er på denne baggrund, at Najvyšší súd Slovenskej republiky har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Pålægger eller tillader EU-retten (navnlig artikel 267 TEUF) en højesteret i en medlemsstat af egen drift at forelægge [Domstolen] en anmodning om præjudiciel afgørelse tillige i de tilfælde, hvor situationen i hovedsagen er som følger: Forfatningsdomstolen har ophævet den øverste retsinstant' dom, der i det væsentlige er støttet på anvendelsen af EU-retten på miljøbeskyttelsesområdet, idet den pålægger den at efterkomme forfatningsdomstolens vurderinger vedrørende tilsidesættelse af forfatningsmæssige rettigheder, såvel processuelle som materielle, i relation til en del af proceduren uden at tage hensyn til sagens EU-retlige aspekter. Sagt på en anden måde: Når

forfatningsdomstolen som højeste retsinstans i den foreliggende sag ikke deler konklusionen om, at [Domstolen] skal forelægges et præjudicielt spørgsmål, og foreløbigt har udelukket anvendelsen af retten til et godt miljø og beskyttelsen heraf i hovedsagen?

- 2) Er det muligt at opnå det grundlæggende formål bestående i integreret forebyggelse – der navnlig er fastsat i 8., 9. og 23. betragtning i præamblen til og artikel 1 og 15 i [direktiv 96/61] om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening og i EU-retten på miljøområdet generelt – eller forebyggelse og bekæmpelse af forurening også via offentlighedens deltagelse i opnåelsen af et højt beskyttelsesniveau for miljøet som helhed ved hjælp af en procedure, hvorunder den berørte offentlighed ikke, på tidspunktet for indledningen af en procedure om integreret forebyggelse, har direkte adgang til hele den relevante dokumentation (artikel 6 sammenholdt med artikel 15 i direktiv [96/61]), navnlig til afgørelsen om placering af et affaldsdeponeringsanlæg, og ansøgeren efterfølgende under den indledende procedure bilægger det manglende dokument på den betingelse, at det ikke videregives til andre parter i proceduren, eftersom der er tale om materiale, der er omfattet af forretningshemmeligheden. Sagt på en anden måde: Kan det med føje antages, at afgørelsen om anlæggets placering (og navnlig begrundelsen herfor) i væsentligt omfang har indflydelse på fremsættelsen af argumenter, bemærkninger og andre udtalelser?
- 3) Opfyldes formålene med [direktiv 85/337] om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet, navnlig henset til EU-retten på miljøområdet, og mere specifikt betingelsen i direktivets artikel 2, hvorefter projekterne, inden der gives tilladelse, skal undergives en vurdering af deres indvirkning på miljøet, i en situation, hvor det standpunkt, som miljøministeriet oprindeligt indtog efter afslutningen af en procedure for vurdering af indvirkningen på miljøet (VVM-procedure), ved en simpel beslutning forlænges flere år senere uden først at indlede en ny VVM-procedure. Sagt på en anden måde: Kan det antages, at en afgørelse, der er truffet i medfør af [direktiv 85/337], har ubegrænset gyldighed?
- 4) Omfatter den generelle betingelse, der er fastsat i direktiv [96/61] (navnlig i præamblen til direktivet og i artikel 1 og 15a), på grundlag af hvilken hver medlemsstat sikrer forebyggelse og bekæmpelse af forurening også ved at tilbyde den berørte offentlighed adgang til retfærdig, upartisk og rettidig administrativ klage og domstolsprøvelse, sammenholdt med artikel 10a i direktiv [85/337] samt Århuskonventionens artikel 6 og artikel 9, stk. 2 og 4, også, at offentligheden har mulighed for at begære en administrativ eller judiciel foreløbig foranstaltning i overensstemmelse med national ret (eksempelvis en kendelse om udsættelse af gennemførelsen af en integreret afgørelse), der gør det muligt midlertidigt, eller i hvert fald indtil afgørelsen om sagens realitet, at afbryde opførelsen af et planlagt anlæg?
- 5) Er det muligt, at en retsafgørelse, hvorved den betingelse, der er fastsat i direktiv [96/61], i direktiv [85/337] eller Århuskonventionens artikel 9, stk. 2 og 4, realiseres – dvs. anvendelse af den ret, der dér er sikret offentligheden til en rimelig retsbeskyttelse som omhandlet i artikel 191, stk. 1 og 2, TEUF vedrørende Unionens politik på miljøområdet – retsstridigt gør indgreb i en erhvervsdrivendes ejendomsrettigheder som beskyttet ved eksempelvis artikel 1 i tillægsprotokollen til den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, f.eks. idet en ansøger under en retssag får annulleret den integrerede tilladelse til opførelse af et nyt anlæg, som han lovligt har opnået?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Formaliteten

- 48 Inšpekcia, Ekologická skládka og den slovakiske regering har af forskellige grunde bestridt, at anmodningen om præjudiciel afgørelse eller visse af de forelagte spørgsmål kan antages til realitetsbehandling.
- 49 For det første kan ingen af de forelagte spørgsmål ifølge inšpekcia og Ekologická skládka antages til realitetsbehandling, idet de vedrører situationer, der er fuldt reguleret ved national ret, bl.a. ved de retsakter, der gennemfører direktiv 85/337 og 96/61. Ekologická skládka har heraf udledt, at disse direktiver ikke har direkte virkning, mens inšpekcia er af den opfattelse, at de er tilstrækkeligt klare til, at den præjudicielle forelæggelse er unødvendig. Inšpekcia har endvidere anført, at de præjudicielle spørgsmål burde have været forelagt i den indledende fase af sagen for Najvyšší súd Slovenskej republiky. Ekologická skládka er ligeledes af den opfattelse, at disse spørgsmål er overflødige, for så vidt som Najvyšší súd Slovenskej republiky nu er bundet af Ústavný súd Slovenskej republiky retsopfattelse, og at ingen af parterne i hovedsagen har anmodet om, at Domstolen forelægges nævnte spørgsmål.
- 50 Ekologická skládka har for det andet gjort gældende, at den adskillelse, der i national ret er foretaget mellem den integrerede procedure, byplanlægningsproceduren og vurderingen af indvirkningen på miljøet, medfører, at det andet og det tredje spørgsmål er uden betydning for så vidt angår afgørelsen i hovedsagen. Ifølge inšpekcia begrunder denne adskillelse, at det tredje, det fjerde og det femte spørgsmål ikke kan antages til realitetsbehandling. Adskillelsen indebærer nemlig, at en mangel, der foreligger i forbindelse med byplanlægningsafgørelsen eller med vurderingen af indvirkningen på miljøet, er uden betydning for lovligheden af den integrerede tilladelse.
- 51 Ekologická skládka og den slovakiske regering er for det tredje af den opfattelse, at det fjerde spørgsmål er hypotetisk. Dels er de foreløbige forholdsregler, som Najvyšší súd Slovenskej republiky traf i sin kendelse af 6. april 2009, nu uden virkning. Dels er dette spørgsmål uden relevans for den sag, der verserer for den forelæggende ret, eftersom denne sag ikke indebærer, at der skal træffes nye foreløbige forholdsregler, men snarere vedrører gyldigheden af de anfægtede administrative afgørelser.
- 52 For det fjerde har Ekologická skládka endelig gjort gældende, at det femte spørgsmål også er hypotetisk, idet det vedrører den afgørelse, som Najvyšší súd Slovenskej republiky skal træffe ved afslutningen af hovedsagen. Dette spørgsmål skal ligeledes afvises fra realitetsbehandling, idet det vedrører fortolkningen af national forfatningsret.
- 53 I denne forbindelse bemærkes, at det ifølge fast retspraksis udelukkende tilkommer den nationale ret, som tvisten er indbragt for, og som har ansvaret for den retsafgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i sagen at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse (dom af 10.3.2009, sag C-169/07, Hartlauer, Sml. I, s. 1721, præmis 24, og af 19.7.2012, sag C-470/11, Garkalns, præmis 17).
- 54 Heraf følger, at der foreligger en formodning for, at spørgsmål om EU-retten er relevante. Domstolen kan kun afslå at træffe afgørelse vedrørende et præjudicielt spørgsmål fra en national ret, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en sagligt

korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (dom af 1.6.2010, forenede sager C-570/07 og C-571/07, Blanco Pérez og Chao Gómez, Sml. I, s. 4629, præmis 36, og af 5.7.2012, sag C-509/10, Geistbeck, præmis 48).

- 55 Argumentet om fuldstændigheden af den nationale ret gør det dog ikke muligt at fastslå, at fortolkningen af de EU-retlige bestemmelser, som den forelæggende ret har henvist til, klart savner enhver forbindelse med tvisten i hovedsagen, så meget desto mere som det er ubestridt, at de nationale bestemmelser, der finder anvendelse, delvis er foranstaltninger til gennemførelse af EU-retsakter. Dette argument er derfor ikke tilstrækkeligt til at afkræfte den i foregående præmis nævnte formodning for, at de præjudicielle spørgsmål er relevante.
- 56 Det bemærkes, at den påståede manglende direkte virkning af de omhandlede direktiver ikke ændrer denne analyse, idet Domstolen i henhold til artikel 267 TEUF har kompetence til at træffe præjudiciel afgørelse om fortolkningen af retsakter, der er vedtaget af EU-institutionerne, uafhængigt af om disse retsakter finder direkte anvendelse (dom af 10.7.1997, sag C-373/95, Maso m.fl., Sml. I, s. 4051, præmis 28, af 16.7.2009, sag C-254/08, Futura Immobiliare m.fl., Sml. I, s. 6995, præmis 34, og af 27.11.2012, sag C-370/12, Pringle, præmis 89). For så vidt angår den omstændighed, at anmodningen om præjudiciel afgørelse angiveligt er unødvendig, idet de regler, som finder anvendelse, er klare, bemærkes, at artikel 267 TEUF altid tillader en national ret at forelægge Domstolen fortolkningsspørgsmål, hvis den finder det hensigtsmæssigt (jf. i denne retning dom af 26.5.2011, forenede sager C-165/09 - C-167/09, Stichting Natuur en Milieu m.fl., Sml. I, s. 4599, præmis 52 og den deri nævnte praksis).
- 57 Hvad angår de andre argumenter, som inšpekcia og Ekologická skládka har fremført med henblik på at godtgøre, at anmodningen om præjudiciel afgørelse i sin helhed ikke kan antages til realitetsbehandling, bemærkes, at de vedrører genstanden for det første spørgsmål og derfor vil blive vurderet af Domstolen under behandlingen af dette spørgsmål.
- 58 Hvad angår de elementer, der vedrører adskillelsen af de forskellige procedurer i national ret, bemærkes, at den forelæggende ret har anlagt en meget anderledes holdning til, hvilke konsekvenser der skal drages af denne adskillelse i forhold til national ret, end den holdning, som inšpekcia og Ekologická skládka har gjort gældende. Inden for rammerne af den procedure, som er fastsat i artikel 267 TEUF, er Domstolens opgaver og den forelæggende rets opgaver dog klart forskellige, og det tilkommer udelukkende sidstnævnte at fortolke den nationale lovgivning (dom af 17.6.1999, sag C-295/97, Piaggio, Sml. I, s. 3735, præmis 29, og af 17.7.2008, sag C-500/06, Corporación Dermoestética, Sml. I, s. 5785, præmis 21). Nævnte elementer er derfor ikke tilstrækkelige til at godtgøre, at de forelagte spørgsmål klart savner forbindelse med realiteten i tvisten eller dennes genstand.
- 59 Hvad angår spørgsmålet, om det fjerde spørgsmål kan antages til realitetsbehandling, fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at Najvyšší súd Slovenskej republiky har truffet nye foreløbige forholdsregler med henblik på at udsætte virkningerne af de i hovedsagen omhandlede afgørelser. Ekologická skládka har endvidere i sit skriftlige indlæg præciseret, at selskabet har fundet det nødvendigt at anlægge sag til prøvelse af disse forholdsregler. Under disse omstændigheder kan det fjerde spørgsmål ikke anses for hypotetisk.
- 60 Hvad endelig angår spørgsmålet, om det femte spørgsmål kan antages til realitetsbehandling, bemærkes, at det er ubestridt, at Ústavný súd Slovenskej republiky har fastslået, at Najvyšší súd Slovenskej republiky har tilsidesat Ekologická skládkas ejendomsret med sin dom af 28. maj 2009, hvori det blev fastslået, at den integrerede tilladelse var blevet tildelt på betingelser, som ikke var forenelige med EU-retten. For så vidt som den forelæggende ret stadig er i tvivl om, hvorvidt de i hovedsagen anfægtede afgørelser er forenelige med EU-retten, er det femte spørgsmål ikke rent hypotetisk. Det fremgår desuden af nævnte spørgsmåls ordlyd, at det ikke vedrører fortolkningen af national forfatningsret.

61 De spørgsmål, som den forelæggende ret har stillet, kan derfor antages til realitetsbehandling.

Det første spørgsmål

- 62 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 267 TEUF skal fortolkes således, at en national ret af egen drift kan anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse, selv om denne ret skal træffe afgørelse i en sag, der er hjemvist til den, efter at dens første afgørelse er blevet ophævet af den omhandlede medlemsstats forfatningsdomstol, og selv om en national bestemmelse pålægger den nationale ret at afgøre sagen på grundlag af den retsopfattelse, som forfatningsdomstolen har givet udtryk for. Den forelæggende ret har endvidere rejst spørgsmålet, om artikel 267 TEUF skal fortolkes således, at den pålægger samme nationale ret at anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse, når dens afgørelser for en forfatningsdomstol kan gøres til genstand for en sag, der er begrænset til en undersøgelse af en eventuel tilsidesættelse af de rettigheder og friheder, der er sikret ved den nationale forfatning eller ved en international konvention.
- 63 Indledningsvis bemærkes, at Najvyšší súd Slovenskej republiky med det første spørgsmål også ønsker oplyst, om EU-retten gør det muligt for den at undlade at anvende en national regel, som forbyder den at fremføre et anbringende om tilsidesættelse af EU-retten, som ingen af parterne i hovedsagen har påberåbt sig. Det fremgår imidlertid af forelæggelsesafgørelsen, at dette spørgsmål kun vedrører direktiv 85/337, hvorfor det kun skal behandles, såfremt det i forbindelse med besvarelsen af det tredje spørgsmål fremgår, at dette direktiv finder anvendelse på tvisten i hovedsagen.
- 64 Hvad angår de øvrige aspekter af det første præjudicielle spørgsmål bemærkes, at det fremgår af fast retspraksis, at artikel 267 TEUF giver de nationale retter en meget vid adgang til at indbringe spørgsmål for Domstolen, hvis de skønner, at en for dem verserende sag frembyder problemer vedrørende fortolkningen eller vurderingen af gyldigheden af EU-retlige bestemmelser, der er relevante for afgørelsen af den pågældende sag (dom af 27.6.1991, sag C-348/89, Mecanarte, Sml. I, s. 3277, præmis 44, og af 5.10.2010, sag C-173/09, Elchinov, Sml. I, s. 8889, præmis 26).
- 65 Artikel 267 TEUF giver således de nationale retter adgang og i givet fald pligt til at foretage en præjudiciel forelæggelse, når de enten af egen drift eller efter anmodning fra parterne konstaterer, at realiteten i sagen rummer et af de spørgsmål, der er nævnt i denne artikels stk. 1 (dom af 10.7.1997, sag C-261/95, Palmisani, Sml. I, s. 4025, præmis 20, og af 21.7.2011, sag C-104/10, Kelly, Sml. I, s. 6813, præmis 61). Af denne grund er den omstændighed, at parterne i hovedsagen ikke for den forelæggende ret har anført, at sagen rejser et EU-retligt spørgsmål, ikke til hinder for, at retten forelægger en anmodning for Domstolen (dom af 16.6.1981, sag 126/80, Salonia, Sml. s. 1563, præmis 7, og af 8.3.2012, sag C-251/11, Huet, præmis 23).
- 66 Den præjudicielle forelæggelse er således baseret på en dialog domstolene imellem, hvis indledning udelukkende beror på den nationale domstols bedømmelse af relevansen og nødvendigheden af forelæggelsen (dom af 16.12.2008, sag C-210/06, Cartesio, Sml. I, s. 9641, præmis 91, og af 9.11.2010, sag C-137/08, VB Pénzügyi Lízing, Sml. I, s. 10847, præmis 29).
- 67 Den omstændighed, at der foreligger en national procedureregel, kan desuden ikke rejse tvivl om den adgang, som de nationale retter har til at forelægge Domstolen en præjudiciel anmodning, når de – som i hovedsagen – er i tvivl om fortolkningen af EU-retten (Elchinov-dommen, præmis 25, og dom af 20.10.2011, sag C-396/09, Interedil, Sml. I, s. 9915, præmis 35).
- 68 En bestemmelse i national ret, hvorefter vurderinger, der er foretaget af en højere ret, binder en anden national ret, kan ikke fratage denne ret adgangen til at forelægge Domstolen fortolkningsspørgsmål vedrørende de dele af EU-retten, der berøres af sådanne retlige vurderinger. Denne ret skal nemlig have frihed til, hvis den skønner, at den højere instans' retlige bedømmelse kan føre til, at der afsiges

en dom i strid med EU-retten, at forelægge Domstolen de spørgsmål, som giver anledning til tvivl (dom af 9.3.2010, sag C-378/08, ERG m.fl., Sml. I, s. 1919, præmis 32, og Elchinov-dommen, præmis 27).

- 69 Det bemærkes således, at en national ret, som har gjort brug af den adgang, der er givet den ved artikel 267 TEUF, ved afgørelsen af tvisten i hovedsagen er bundet af fortolkningen af de omhandlede bestemmelser, som Domstolen har givet, og at den i givet fald kan undlade at anvende den højere rets vurderinger, hvis den i betragtning af denne fortolkning er af den opfattelse, at disse vurderinger ikke er i overensstemmelse med EU-retten (Elchinov-dommen, præmis 30).
- 70 De principper, der er nævnt i foregående præmis, påhviler ligeledes den forelæggende ret, når der som i den foreliggende hovedsag er tale om en retsopfattelse, som den omhandlede medlemsstats forfatningsdomstol har udtrykt, for så vidt som det følger af fast retspraksis, at nationale bestemmelser, selv hvis der er tale om forfatningsbestemmelser, ikke må være til skade for EU-rettens enhed og effektivitet (dom af 17.12.1970, sag 11/70, Internationale Handelsgesellschaft, Sml. 1970, s. 235, org.ref.: Rec. s. 1125, præmis 3, og af 8.9.2010, sag C-409/06, Winner Wetten, Sml. I, s. 8015, præmis 61). Domstolen har desuden allerede fastslået, at disse principper finder anvendelse på forholdet mellem en forfatningsdomstol og enhver anden national ret (dom af 22.6.2010, forenede sager C-188/10 og C-189/10, Melki og Abdeli, Sml. I, s. 5667, præmis 41-45).
- 71 Den nationale regel, som forpligter Najvyšší súd Slovenskej republiky til at følge Ústavný súd Slovenskej republikys retsopfattelse, kan således ikke forhindre den forelæggende ret i at forelægge Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse på ethvert tidspunkt under proceduren, som den finder passende, og i givet fald at undlade at anvende de af Ústavný súd Slovenskej republikys vurderinger, som måtte vise sig at være i strid med EU-retten.
- 72 Endelig er Najvyšší súd Slovenskej republiky i sin egenskab af øverste retsinstans ligeledes forpligtet til at forelægge Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse, når den konstaterer, at sagens realitet indebærer, at der skal træffes afgørelse vedrørende et spørgsmål, der er omfattet af artikel 267, stk. 1, TEUF. Muligheden for at anlægge en sag ved den omhandlede medlemsstats forfatningsdomstol til prøvelse af en national rets afgørelser, hvilken prøvelse er begrænset til en undersøgelse af en eventuel tilsidesættelse af de rettigheder og friheder, der er sikret ved den nationale forfatning eller ved en international konvention, giver ikke grundlag for at antage, at denne nationale ret ikke kan kvalificeres som en ret, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 267, stk. 3, TEUF.
- 73 Henset til det ovenstående skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 267 TEUF skal fortolkes således, at en national ret, såsom den forelæggende ret, er forpligtet til af egen drift at anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse, selv om denne ret skal træffe afgørelse i en sag, der er hjemvist til den, efter at dens første afgørelse er blevet ophævet af den omhandlede medlemsstats forfatningsdomstol, og selv om en national bestemmelse pålægger den nationale ret at afgøre sagen på grundlag af den retsopfattelse, som forfatningsdomstolen har givet udtryk for.

Det andet spørgsmål

- 74 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om direktiv 96/61 skal fortolkes således, at det kræver, at den berørte offentlighed fra indledningen af en tilladelsesprocedure vedrørende et deponeringsanlæg skal have adgang til en byplanlægningsafgørelse vedrørende placeringen af dette anlæg. Den forelæggende ret ønsker endvidere oplyst, om afslaget på at stille denne afgørelse til rådighed kan begrundes i den omstændighed, at forretningshemmigheden er blevet påberåbt til beskyttelse af de oplysninger, som afgørelsen indeholder, eller, såfremt dette ikke er tilfældet, om afslaget kan afhjælpes ved at give den berørte offentlighed adgang til nævnte afgørelse under den administrative procedure i anden instans.

- 75 Indledningsvis bemærkes, at det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at det i hovedsagen omhandlede anlæg er et deponeringsanlæg, som modtager over 10 tons affald pr. dag, eller med en samlet kapacitet på over 25 000 tons affald. Anlægget er således omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 96/61, således som det fremgår af direktivets artikel 1, sammenholdt med punkt 5.4 i dets bilag I.
- 76 Dette direktivs artikel 15 bestemmer, at den berørte offentlighed skal have mulighed for at deltage i proceduren vedrørende godkendelse af nye anlæg, og artiklen præciserer, at denne deltagelse foregår på de betingelser, der er fastsat i direktivets bilag V. Dette bilag opstiller et krav om, at offentligheden bl.a. skal oplyses om, fra hvilken myndighed alle relevante oplysninger kan indhentes, samt hvornår og hvor disse oplysninger vil blive stillet til rådighed for offentligheden.
- 77 Disse regler om offentlighedens deltagelse skal fortolkes i lyset af og henset til bestemmelserne i Århuskonventionen, hvortil Unionens lovgivning, således som det fremgår af femte betragtning til direktiv 2003/35, der delvis ændrer direktiv 96/61, bør »behørigt tilpasses« (dom af 12.5.2011, sag C-115/09, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen, Sml. I, s. 3673, præmis 41). Denne konventions artikel 6, stk. 6, bestemmer således, at den berørte offentlighed skal gives adgang til at gennemgå alle oplysninger, der er relevante for en beslutningsprocedure vedrørende tilladelser til aktiviteter, der er omfattet af bilag I til nævnte konvention, herunder bl.a. deponeringsanlæg, som modtager over 10 tons affald pr. dag, eller med en samlet kapacitet på over 25 000 tons affald.
- 78 Den offentlighed, der berøres af den tilladelsesprocedure, som er fastsat i direktiv 96/61, skal derfor i princippet have adgang til alle oplysninger, der er relevante for denne procedure.
- 79 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen og af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at den i hovedsagen omhandlede byplanlægningsafgørelse om placeringen af anlægget er en af de foranstaltninger, som udgør beslutningsgrundlaget for den endelige afgørelse om enten at tillade dette anlæg eller ej, og at den indeholder oplysninger om projektets indvirkning på miljøet, om de betingelser, som pålægges operatøren med henblik på at begrænse denne indvirkning, om de indsigelser, der er blevet rejst af parterne i byplanlægningsproceduren, og om de grunde, som den kompetente myndighed har baseret sig på ved udstedelsen af byplanlægningsafgørelsen. De nationale regler, der finder anvendelse, kræver endvidere, at byplanlægningsafgørelsen vedlægges som bilag til ansøgningen om tilladelse, når denne indgives til den kompetente myndighed. Heraf følger, at nævnte byplanlægningsafgørelse skal anses for at indeholde relevante oplysninger som omhandlet i bilag V til direktiv 96/61, og at den berørte offentlighed derfor i princippet skal have adgang til den under proceduren vedrørende godkendelsen af nævnte anlæg.
- 80 Det følger dog af artikel 15, stk. 4, i direktiv 96/61, at den berørte offentligheds deltagelse kan indskrænkes af de begrænsninger, der er fastsat i artikel 3, stk. 2 og 3, i direktiv 90/313. På tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen var direktiv 90/313 imidlertid blevet ophævet og erstattet af direktiv 2003/4. Det bemærkes, at henset til den sammenligningstabel, der er knyttet som bilag til sidstnævnte direktiv, til forpligtelsen til at tilpasse EU-retten til Århuskonventionen og til den affattelse af artikel 15 i direktiv 96/61, som er anvendt ved direktivets senere kodificering ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/1/EF af 15. januar 2008 om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (EUT L 24, s. 8), skal artikel 15, stk. 4, i direktiv 96/61 fortolkes således, at det henviser til de begrænsninger, der er fastsat i artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2003/4.
- 81 Ifølge nævnte artikel 4, stk. 2, første afsnit, litra d), kan medlemsstaterne fastsætte, at en anmodning om adgang til oplysninger kan afslås, hvis deres offentliggørelse kunne have en ugunstig indvirkning på beskyttelsen af forretnings- og fabriks hemmeligheder, hvis disse skal beskyttes i henhold til national ret eller EU-retten med henblik på at beskytte en legitim økonomisk interesse.

- 82 Henset til bl.a. vigtigheden af placeringen af visse af de aktiviteter, der er omhandlet i direktiv 96/61, og således som det fremgår af denne doms præmis 79, kan dette imidlertid ikke være tilfældet for en afgørelse, hvorved en offentlig myndighed i medfør af de byplanlægningsregler, der finder anvendelse, tillader placeringen af et anlæg, som falder ind under dette direktivs anvendelsesområde.
- 83 Selv hvis det antages, at det undtagelsesvist ikke er udelukket, at visse af de elementer, der fremgår af begrundelsen for en byplanlægningsafgørelse, kan indeholde fortrolige forretnings- og fabrikshemmeligheder, er det i det foreliggende tilfælde ubestridt, at beskyttelsen af sådanne hemmeligheder i strid med artikel 4, stk. 4, i direktiv 2003/4 er blevet anvendt som begrundelse for at give den berørte offentlighed afslag på enhver adgang, selv delvis, til den i hovedsagen omhandlede byplanlægningsafgørelse vedrørende placeringen af anlægget.
- 84 Det følger heraf, at afslaget på at stille den i hovedsagen omhandlede byplanlægningsafgørelse vedrørende placeringen af anlægget til rådighed for den berørte offentlighed under den administrative procedure i første instans ikke var begrundet i den undtagelse, der er fastsat i artikel 15, stk. 4, i direktiv 96/61. Det er derfor nødvendigt for den forelæggende ret at få oplyst, om den omstændighed, at den berørte offentlighed har fået adgang til nævnte afgørelse under den administrative procedure i anden instans, er tilstrækkelig med henblik på at afhjælpe den procedurefejl, som den administrative procedure i første instans var behæftet med, og følgelig afvise, at der er sket tilsidesættelse af artikel 15 i direktiv 96/61.
- 85 Når der ikke i EU-retten er fastsat regler på området, tilkommer det hver enkelt medlemsstat i sin retsorden at fastlægge procesreglerne for søgsmål, der skal sikre beskyttelse af de rettigheder, borgerne har i henhold til EU-retten, dog på betingelse af, at disse regler ikke må være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende søgsmål af intern karakter (ækvivalensprincippet), og at de i praksis ikke må gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der hjemles i Unionens retsorden (effektivitetsprincippet) (dom af 14.12.1995, sag C-312/93, Peterbroeck, Sml. I, s. 4599, præmis 12, og af 12.7.2012, sag C-378/10, VALE Építési, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis).
- 86 Med hensyn til ækvivalensprincippet kræves det, at alle de bestemmelser, der finder anvendelse på søgsmål, skal anvendes uden forskel på søgsmål, der vedrører tilsidesættelse af EU-retten, og søgsmål, der vedrører tilsidesættelse af national ret (jf. bl.a. dom af 19.7.2012, sag C-591/10, Littlewoods Retail m.fl., præmis 31, og af 4.10.2012, sag C-249/11, Byankov, præmis 70). Det tilkommer således den nationale ret at efterprøve, om national ret tillader, at sammenlignelige procedurefejl af intern karakter kan afhjælpes under den administrative procedure i anden instans.
- 87 Hvad angår effektivitetsprincippet bemærkes, at selv om EU-retten ikke kan være til hinder for, at de gældende nationale regler i visse tilfælde gør det muligt at afhjælpe transaktioner eller handlinger, der er i strid hermed, er en sådan mulighed underlagt den betingelse, at den ikke giver de berørte anledning til at omgå de EU-retlige bestemmelser eller til at undlade at anvende dem, og at denne mulighed kun foreligger undtagelsesvis (dom af 3.7.2008, sag C-215/06, Kommissionen mod Irland, Sml. I, s. 4911, præmis 57).
- 88 I denne forbindelse bemærkes, at artikel 15 i direktiv 96/61 pålægger medlemsstaterne at sikre, at den berørte offentlighed tidligt og på en effektiv måde får mulighed for at deltage i procedurer vedrørende udstedelse af en godkendelse til nye anlæg. Denne bestemmelse skal fortolkes i lyset af 23. betragtning til direktivet, hvoraf fremgår, at offentligheden forud for enhver afgørelse bør have adgang til oplysninger om ansøgninger om godkendelse af nye anlæg, og af Århuskonventionens artikel 6, som fastsætter, dels at offentligheden skal inddrages tidligt i processen, mens alle muligheder stadig er åbne, og effektiv offentlig deltagelse kan finde sted, dels at offentligheden skal have adgang til relevante oplysninger, så snart disse foreligger. Heraf følger, at den berørte offentlighed skal råde over alle relevante oplysninger under den administrative procedure i første instans, inden der træffes en første afgørelse, såfremt disse oplysninger foreligger på tidspunktet for denne del af proceduren.

- 89 Med hensyn til spørgsmålet, om effektivitetsprincippet er til hinder for, at der sker afhjælpning under proceduren i anden instans ved, at relevante dokumenter, der ikke var til rådighed under den administrative procedure i første instans, stilles til rådighed for offentligheden, fremgår det af de oplysninger, som den forelæggende ret har fremlagt, at det administrative organ i anden instans i henhold til den nationale lovgivning, der finder anvendelse, har kompetence til at ændre den administrative afgørelse, der er truffet i første instans. Det tilkommer dog den forelæggende ret at efterprøve, dels om alle muligheder under den administrative procedure i anden instans stadig er åbne som omhandlet i artikel 15, stk. 1, i direktiv 96/61, fortolket i lyset af Århuskonventionens artikel 6, stk. 4, dels om en afhjælpning i form af, at relevante dokumenter stilles til rådighed for den berørte offentlighed, på dette trin i proceduren fortsat gør det muligt for nævnte offentlighed at udøve en reel indflydelse på beslutningsprocedurens udfald.
- 90 Effektivitetsprincippet er følgelig ikke til hinder for, at et uberettiget afslag på at give den berørte offentlighed adgang til den i hovedsagen omhandlede byplanlægningsafgørelse under den administrative procedure i første instans kan afhjælpes under den administrative procedure i anden instans, forudsat at alle muligheder stadig er åbne, og at en afhjælpning på dette trin af proceduren fortsat gør det muligt for den berørte offentlighed at udøve en reel indflydelse på beslutningsprocedurens udfald, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.
- 91 Det andet spørgsmål skal derfor besvares med, at direktiv 96/61 skal fortolkes således, at det:
- kræver, at den berørte offentlighed har adgang til en byplanlægningsafgørelse som den i hovedsagen omhandlede fra indledningen af tilladelsesproceduren vedrørende det omhandlede anlæg
 - ikke tillader de kompetente nationale myndigheder at give den berørte offentlighed afslag på adgang til en sådan afgørelse på grundlag af en beskyttelse af forretnings- og fabrikshemmeligheder, der er fastsat i henhold til national ret eller EU-retten med henblik på at beskytte en legitim økonomisk interesse, og
 - ikke er til hinder for, at et uberettiget afslag på at give den berørte offentlighed adgang til en byplanlægningsafgørelse som den i hovedsagen omhandlede under den administrative procedure i første instans kan afhjælpes under den administrative procedure i anden instans, forudsat at alle muligheder stadig er åbne, og at en afhjælpning på dette trin af proceduren fortsat gør det muligt for den berørte offentlighed at udøve en reel indflydelse på beslutningsprocedurens udfald, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Det tredje spørgsmål

- 92 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om direktiv 85/337 skal fortolkes således, at det er til hinder for, at gyldigheden af en udtalelse vedrørende en vurdering af et projekts indvirkning på miljøet gyldigt kan forlænges i flere år efter udtalelsens vedtagelse, samt om direktivet i dette tilfælde kræver, at der foretages en ny vurdering af nævnte projekts indvirkning på miljøet.
- 93 I denne forbindelse har inšpekcia samt den slovakiske og den tjekkiske regering gjort gældende, at direktiv 85/337 ikke finder tidsmæssig anvendelse på den situation, som den forelæggende ret henviser til.
- 94 Det fremgår af fast retspraksis, at princippet, hvorefter projekter, der kan få væsentlig indvirkning på miljøet, skal undergives en miljømæssig vurdering, ikke finder anvendelse i de tilfælde, hvor tidspunktet for den formelle indgivelse af ansøgningen om tilladelse til et projekt ligger før udløbet af

fristen for gennemførelse af direktiv 85/337 (dom af 11.8.1995, sag C-431/92, Kommissionen mod Tyskland, Sml. I, s. 2189, præmis 29 og 32, og af 18.6.1998, sag C-81/96, Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, Sml. I, s. 3923, præmis 23).

- 95 Dette direktiv tager nemlig i høj grad sigte på projekter af et større omfang, hvis gennemførelse ofte kræver et længere tidsrum. Det er således ikke hensigtsmæssigt, at procedurer, som allerede er udviklede på nationalt plan, tynges og forsinkes ved direktivets særlige krav, og at allerede stiftede forhold påvirkes heraf (dommen i sagen Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, præmis 24).
- 96 I det foreliggende tilfælde fremgår det af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at de skridt, som operatøren har foretaget med henblik på at få tilladelse til at gennemføre det i hovedsagen omhandlede deponeringsanlægsprojekt, begyndte den 16. december 1998, hvor der blev indgivet en ansøgning om en vurdering af nævnte projekts indvirkning på miljøet. Det fremgår dog af artikel 2 i akten vedrørende vilkårene for Den Tjekkiske Republik, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union (EUT 2003 L 236, s. 33), at direktiv 85/337 skulle være gennemført af Den Slovakiske Republik fra tidspunktet for denne medlemsstats tiltrædelse af Unionen, dvs. den 1. maj 2004.
- 97 Det bemærkes, at den slovakiske forvaltnings tildeling af en tilladelse til at opføre det i hovedsagen omhandlede deponeringsanlæg ikke desto mindre har krævet tre på hinanden følgende procedurer, som hver har medført vedtagelsen af en afgørelse.
- 98 Operatørens ansøgninger vedrørende de første to procedurer blev indgivet henholdsvis den 16. december 1998 og den 7. august 2002, dvs. inden udløbet af fristen for gennemførelse af direktiv 85/337. Ansøgningen om integreret tilladelse blev derimod indgivet den 25. september 2007, dvs. efter udløbet af fristen. Det skal derfor fastlægges, om indgivelsen af de to første ansøgninger kan anses for at være den formelle indledning af tilladelsesproceduren som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 94.
- 99 I denne forbindelse bemærkes indledningsvis, at de ansøgninger, der er indgivet under procedurens første to led, ikke bør forveksles med uformelle kontakter, som ikke kan udgøre den formelle indledning af tilladelsesproceduren (jf. i denne retning dommen i sagen Kommissionen mod Tyskland, præmis 32).
- 100 Det bemærkes dernæst, at den vurdering af indvirkningen på miljøet, som blev færdiggjort i 1999, blev foretaget med henblik på at tillade gennemførelsen af det deponeringsanlægsprojekt, som er genstand for den integrerede tilladelse. Den efterfølgende procedure, og navnlig udstedelsen af byggetilladelsen, hviler på denne vurdering. Som generaladvokaten har anført i punkt 115 i forslaget til afgørelse, kan den omstændighed, at indvirkningen på miljøet efter slovakisk ret vurderes adskilt fra den egentlige tilladelsesprocedure, ikke udvide det tidsmæssige anvendelsesområde for direktiv 85/337.
- 101 Det fremgår endvidere af de bemærkninger, der er anført i denne doms præmis 79, at den i hovedsagen omhandlede byplanlægningsafgørelse om placering af deponeringsanlægget udgør et uomgængeligt skridt for, at operatøren kan få tilladelse til at gennemføre det omhandlede deponeringsanlægsprojekt. Denne afgørelse opstiller desuden et vist antal betingelser, som påhviler operatøren under projektets gennemførelse.
- 102 Domstolen har dog i forbindelse med bedømmelsen af en sammenlignelig procedure udtalt, at det tidspunkt, der tjener som reference med henblik på fastlæggelsen af den tidsmæssige anvendelse af et direktiv, som kræver en miljømæssig vurdering, er det tidspunkt, hvor projektet formelt er blevet

indgivet, idet de forskellige trin i undersøgelsen af et projekt er så indbyrdes forbundne, at de udgør et sammensat forløb (dom af 23.3.2006, sag C-209/04, Kommissionen mod Østrig, Sml. I, s. 2755, præmis 58).

- 103 Endelig fremgår det af fast retspraksis, at en tilladelse som omhandlet i direktiv 85/337 kan bestå af en kombination af flere særskilte afgørelser, når den nationale procedure, som gør det muligt for en bygherre at påbegynde anlægsarbejdet til gennemførelse af sit projekt, indebærer flere på hinanden følgende led (jf. i denne retning dom af 7.1.2004, sag C-201/02, Wells, Sml. I, s. 723, præmis 52, og af 4.5.2006, sag C-508/03, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, Sml. I, s. 3969, præmis 102). Heraf følger, at tidspunktet for den formelle indgivelse af ansøgningen om tilladelse til projektet i dette tilfælde skal fastsættes til den dag, hvor bygherren har indgivet en ansøgning med henblik på indledning af procedurens første led.
- 104 Det følger af de ovenstående betragtninger, at den formelle indgivelse af den i hovedsagen omhandlede ansøgning om tilladelse til et deponeringsanlægsprojekt ligger forud for udløbet af fristen for gennemførelse af direktiv 85/337. De forpligtelser, der følger af dette direktiv, finder derfor ikke anvendelse på projektet, og det er dermed uforholdent at besvare det tredje spørgsmål.

Det fjerde spørgsmål

- 105 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 1 og 15a i direktiv 96/61, sammenholdt med Århuskonventionens artikel 6 og 9, skal fortolkes således, at den berørte offentlighed inden for rammerne af den søgsmålsadgang, der er fastsat i dette direktivs artikel 15a, skal have mulighed for ved en domstol eller andet ved lov nedsat uafhængigt og upartisk organ at begære, at der træffes foreløbige forholdsregler, som midlertidigt udsætter anvendelsen af en tilladelse som omhandlet i direktivets artikel 4, indtil der træffes endelig afgørelse.
- 106 Medlemsstaternes har som følge af deres procesautonomi og med forbehold for overholdelsen af ækvivalens- og effektivitetsprincipperne en skønsmargen ved gennemførelsen af Århuskonventionens artikel 9 og artikel 15a i direktiv 96/61. Det tilkommer dem navnlig at bestemme, hvilken domstol eller andet ved lov nedsat uafhængigt og upartisk organ der skal have kompetence til at træffe afgørelse i sager, som er omfattet af disse bestemmelser, og hvilke processuelle regler der skal finde anvendelse, for så vidt som de ovennævnte bestemmelser er overholdt (jf. analogt dom af 18.10.2011, forenede sager C-128/09 - C-131/09, C-134/09 og C-135/09, Boxus m.fl., Sml. I, s. 9711, præmis 52).
- 107 Det fremgår desuden af fast retspraksis, at en national domstol, der har fået forelagt en tvist, som skal afgøres efter EU-retten, skal kunne træffe foreløbige forholdsregler med henblik på at sikre den fulde virkning af den retsafgørelse, der skal træffes om eksistensen af de rettigheder, der påberåbes i henhold til EU-retten (dom af 19.6.1990, sag C-213/89, Factortame m.fl., Sml. I, s. 2433, præmis 21, og dom af 13.3.2007, sag C-432/05, Unibet, Sml. I, s. 2271, præmis 67).
- 108 Det tilføjes endvidere, at den ret til at anlægge sag, som er fastsat i artikel 15a i direktiv 96/61, skal fortolkes i lyset af direktivets formål. Domstolen har allerede fastslået, at dette formål, således som det er defineret i direktivets artikel 1, er den integrerede forebyggelse og bekæmpelse af forurening gennem iværksættelsen af foranstaltninger med henblik på at forebygge eller begrænse emissioner fra de aktiviteter, som er omhandlet i bilag I til direktivet, i luft-, vand- og jordbundsmiljøet, for at nå et højt miljøbeskyttelsesniveau (dom af 22.1.2009, sag C-473/07, Association nationale pour la protection des eaux et rivières og OABA, Sml. I, s. 319, præmis 25, og af 15.12.2011, sag C-585/10, Møller, Sml. I, s. 13407, præmis 29).
- 109 Udøvelsen af den søgsmålsadgang, der er fastsat i artikel 15a i direktiv 96/61, gør det imidlertid ikke muligt effektivt at forebygge nævnte forurening, hvis det er umuligt at forhindre, at et anlæg, der kan have fået tildelt en tilladelse i strid med direktivet, fortsætter med at være i drift, indtil der træffes

endelig afgørelse vedrørende lovligheden af denne tilladelse. Heraf følger, at det med henblik på at sikre effektiviteten af den ret til at anlægge sag, som er fastsat i nævnte artikel 15a, kræves, at den berørte offentlighed har ret til ved den domstol eller andet ved lov nedsat uafhængigt og upartisk organ, der har kompetence, at begære, at der træffes foreløbige forholdsregler, som kan forebygge denne forurening, herunder i givet fald ved midlertidigt at udsætte den anfægtede tilladelse.

- 110 Henset til det ovenstående, skal det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 15a i direktiv 96/61 skal fortolkes således, at den berørte offentlighed inden for rammerne af den søgsmålsadgang, der er fastsat i denne bestemmelse, skal have mulighed for ved en domstol eller andet ved lov nedsat uafhængigt og upartisk organ at begære, at der træffes foreløbige forholdsregler, som midlertidigt udsætter anvendelsen af en tilladelse som omhandlet i dette direktivs artikel 4, indtil der træffes endelig afgørelse.

Det femte spørgsmål

- 111 Med det femte spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en afgørelse, som er truffet af en national ret inden for rammerne af en national procedure, der gennemfører de forpligtelser, der følger af artikel 15a i direktiv 96/61 og Århuskonventionens artikel 9, stk. 2 og 4, hvorved en tilladelse, der er tildelt i strid med bestemmelserne i nævnte direktiv, annulleres, kan udgøre et uberettiget indgreb i operatørens ejendomsret, som er sikret ved artikel 17 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.
- 112 Som generaladvokaten har anført i punkt 182-184 i forslaget til afgørelse, er udøvelsen af ejendomsretten til arealer, hvorpå der befinder sig et anlæg, der falder ind under dette direktivs anvendelsesområde, begrænset af betingelserne i direktiv 96/61.
- 113 Ejendomsretten udgør imidlertid ikke nogen absolut forrettighed, men skal ses i sammenhæng med sin funktion i samfundet. Udøvelsen af denne ret kan derfor underkastes begrænsninger, forudsat at disse er nødvendige for at tilgodese almene hensyn, og at de, henset til det tilstræbte formål, ikke udgør et uforholdsmæssigt og uacceptabelt indgreb, der krænker selve den garanterede rettigheds kerne (dom af 3.9.2008, forenede sager C-402/05 P og C-415/05 P, Kadi og Al Barakaat International Foundation mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 6351, præmis 355, og af 9.3.2010, forenede sager C-379/08 og C-380/08, ERG m.fl., Sml. I, s. 2007, præmis 80).
- 114 Hvad angår ovennævnte almene hensyn følger det af fast retspraksis, at beskyttelsen af miljøet udgør et sådant hensyn, og at det dermed kan begrunde en begrænsning af udøvelsen af ejendomsretten (jf. dom af 7.2.1985, sag 240/83, ADBHU, Sml. s. 531, præmis 13, af 20.9.1988, sag 302/86, Kommissionen mod Danmark, Sml. s. 4607, præmis 8, af 2.4.1998, sag C-213/96, Outokumpu, Sml. I, s. 1777, præmis 32, og af 9.3.2010, forenede sager C-379/08 og C-380/08, ERG m.fl., præmis 81).
- 115 For så vidt angår forholdsmæssigheden af det omhandlede indgreb i ejendomsretten, når det kan godtgøres, at et sådant indgreb foreligger, er det tilstrækkeligt at bemærke, at direktiv 96/61 foretager en afvejning mellem hensynet til denne ret og hensynet til beskyttelse af miljøet.
- 116 Det femte spørgsmål skal derfor besvares med, at en afgørelse, som er truffet af en national ret inden for rammerne af en national procedure, der gennemfører de forpligtelser, der følger af artikel 15a i direktiv 96/61 og Århuskonventionens artikel 9, stk. 2 og 4, hvorved en tilladelse, der er tildelt i strid med bestemmelserne i nævnte direktiv, annulleres, kan ikke i sig selv udgøre et uberettiget indgreb i operatørens ejendomsret, som er sikret ved artikel 17 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

Sagens omkostninger

117 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 267 TEUF skal fortolkes således, at en national ret, såsom den forelæggende ret, er forpligtet til af egen drift at anmode Den Europæiske Unions Domstol om en præjudiciel afgørelse, selv om denne ret skal træffe afgørelse i en sag, der er hjemvist til den, efter at dens første afgørelse er blevet ophævet af den omhandlede medlemsstats forfatningsdomstol, og selv om en national bestemmelse pålægger den nationale ret at afgøre sagen på grundlag af den retsopfattelse, som forfatningsdomstolen har givet udtryk for.
- 2) Rådets direktiv 96/61/EF af 24. september 1996 om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 166/2006 af 18. januar 2006, skal fortolkes således, at det:
 - kræver, at den berørte offentlighed har adgang til en byplanlægningsafgørelse som den i hovedsagen omhandlede fra indledningen af tilladelsesproceduren vedrørende det omhandlede anlæg
 - ikke tillader de kompetente nationale myndigheder at give den berørte offentlighed afslag på adgang til en sådan afgørelse på grundlag af en beskyttelse af forretnings- og fabrikshemmeligheder, der er fastsat i henhold til national ret eller EU-retten med henblik på at beskytte en legitim økonomisk interesse, og
 - ikke er til hinder for, at et uberettiget afslag på at give den berørte offentlighed adgang til en byplanlægningsafgørelse som den i hovedsagen omhandlede under den administrative procedure i første instans kan afhjælpes under den administrative procedure i anden instans, forudsat at alle muligheder stadig er åbne, og at en afhjælpning på dette trin af proceduren fortsat gør det muligt for den berørte offentlighed at udøve en reel indflydelse på beslutningsprocedurens udfald, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.
- 3) Artikel 15a i direktiv 96/61, som ændret ved forordning nr. 166/2006, skal fortolkes således, at den berørte offentlighed inden for rammerne af den søgsmålsadgang, der er fastsat i denne bestemmelse, skal have mulighed for ved en domstol eller andet ved lov nedsat uafhængigt og upartisk organ at begære, at der træffes foreløbige forholdsregler, som midlertidigt udsætter anvendelsen af en tilladelse som omhandlet i dette direktivs artikel 4, indtil der træffes endelig afgørelse.
- 4) En afgørelse, som er truffet af en national ret inden for rammerne af en national procedure, der gennemfører de forpligtelser, der følger af artikel 15a i direktiv 96/61, som ændret ved forordning nr. 166/2006, og artikel 9, stk. 2 og 4, i konventionen om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet, undertegnet i Århus den 25. juni 1998 og indgået på Det Europæiske Fællesskabs vegne ved Rådets afgørelse 2005/370/EF af 17. februar 2005, hvorved en tilladelse, der er tildelt i strid med bestemmelserne i nævnte direktiv, annulleres, kan ikke i sig selv udgøre et uberettiget indgreb i operatørens ejendomsret, som er sikret ved artikel 17 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

Underskrifter